

**Posolstvo Svätého Otca
na 106. svetový deň migrantov a utečencov**

27. septembra 2020

Prinútení utiecť ako Ježiš Kristus

Prijat', chrániť, podporovať a integrovať vnútorných vysídlencom

Začiatkom tohto roka som v príhovore členom diplomatického zboru akreditovaného pri Svätej stolici uviedol, že k výzvam súčasného sveta patrí aj dráma vnútorných vysídlencom: „Konflikty a humanitárne krízy, zhoršené klimatickými zmenami, zvyšujú počet vysídlencom a dopadajú na ľudí, ktorí už teraz žijú vo veľkej chudobe. Mnohým krajinám postihnutým takýmito udalosťami chýbajú adekvátne štruktúry, ktoré by im umožnili uspokojiť potreby týchto vysídlených osôb“ (9. januára 2020).

Sekcia pre migrantov a utečencov Dikastéria pre službu integrálnemu ľudskému rozvoju uverejnila „Pastoračné usmernenia o interných vysídlencom“ (Vatikán, 5. mája 2020). Tento dokument má za cieľ inšpirovať a povzbudiť Cirkev k pastoračným aktivitám v tejto špecifickej oblasti.

Z týchto dôvodov som sa rozhodol venovať toto posolstvo dráme vnútorných vysídlencom, ktorá je často neviditeľná, no následkom svetovej pandémie COVIDu-19 vystúpila od popredia. Táto kríza totiž v dôsledku svojho prudkého nábehu, závažnosti a geografického rozšírenia, viedla k prehodnoteniu rozmerov mnohých iných humanitárnych katastrof, ktoré postihujú milióny ľudí, a viaceré medzinárodné iniciatívy a pomoc, ktoré sú na záchranu ľudských životov zásadné a naliehavo potrebné, boli odsunuté na posledné miesto národných politických programov. No „toto nie je čas na zabúdanie. Kríza, ktorej čelíme, nesmie spôsobiť, že zabudneme na iné naliehavé prípady, ktoré spôsobujú utrpenie mnohých ľudí“ (*Posolstvo Urbi et orbi*, 12. apríla 2020).

Vo svetle tragických udalostí, ktoré poznačili rok 2020, chcem do tohto posolstva venovaného interným vysídlencom zahrnúť aj všetkých tých, čo boli z dôvodu COVIDu-19 prinútení prežívať a stále prežívajú skúsenosť neistoty, opustenosti, odsunutia a odmietania.

Vo svojej úvahe by som chcel vychádzať z obrazu, ktorý inšpiroval pápeža Pia XII. pri zostavovaní apoštolskej konštitúcie *Exsul Familia* (1. augusta 1952). Pri úteku do Egypta malý

Ježiš spoločne so svojimi rodičmi zažíva tragické podmienky vysídlenia a utečenia, „poznačené strachom, neistotou a nepohodlím (porov. *Mt 2, 13 – 15.19 – 23*). Žiaľ, aj v našej dobe sa milióny rodín môžu ocitnúť v takejto smutnej realite. Temer každý deň televízia a noviny prinášajú správy o utečencoch, ktorí utekajú pred hladom, vojnou a inými vážnymi hrozbami, hľadajúc bezpečie a dôstojný život pre seba a svoje rodiny“ (*Anjel Pána*, 29. decembra 2013). V každom z nich je prítomný Ježiš, ktorý je donútený utiecť, aby sa zachránil tak, ako za čias Herodesa. V ich tvárach máme spoznať tvár Krista – hladného, smädného, nahého, chorého, pocestného a väzneného – ktorý na nás prosebne nalieha (porov. *Mt 25, 31 – 46*). Ak ho spoznáme, budeme mu môcť poďakovať za to, že sme ho mohli stretnúť, milovať a slúžiť mu.

Vysídlení nám ponúkajú túto príležitosť na stretnutie s Pánom, „hoci pre naše oči je namáhavé spoznať ho: v roztrhaných šatách, so špinavými nohami, so skrivenou tvárou, doráňaným telom, neschopného hovoriť našim jazykom“ (*Homília* 15. februára 2019). Ide o pastoračnú výzvu, na ktorú máme odpovedať štyrmi spôsobmi, ktoré som uviedol v posolstvo na deň migrantov 2018: prijať, chrániť, podporovať a integrovať. K týmto by som dnes chcel dodať šesť dvojíc slovies, ktoré zodpovedajú veľmi konkrétnemu konaniu, spojenému navzájom ako príčina a následok.

Treba *spoznať*, aby sme *pochopili*. Poznanie je nevyhnutným krokom k pochopeniu toho druhého. Učí nás to sám Ježiš v príbehu o učeníkoch z Emauz: „*Ako sa tak zhovárali a spoločne uvažovali, priblížil sa k nim sám Ježiš a išiel s nimi. Ich oči boli zastreté, aby ho nepoznali*“ (*Lk 24, 15-16*). Keď sa hovorí o migrantoch a vysídlencoch veľmi často to končí len pri číslach. No nejde tu o čísla, ide o konkrétnych ľudí! Ak ich stretneme, potom ich spoznáme. A keď spoznáme ich príbehy, pomôže nám to pochopiť ich. Budeme môcť napríklad pochopiť, že tá neistota, ktorú sme zakúsili v dôsledku utrpenia spôsobeného pandemiou, je neustálou súčasťou života vysídlencom.

Je nevyhnutné *stať sa blíždymi*, aby sme *slúžili*. Zdá sa to jasné, ale často to nie je tak. „*No prišiel k nemu istý cestujúci Samaritán, a keď ho uvidel, bolo mu ho ľúto. Pristúpil k nemu, nalial mu na rany oleja a vína a obviazal mu ich; vyložil ho na svoje dobytča, zaviezol ho do hostinca a staral sa oň*“ (*Lk 10, 33-34*). Obavy a predsudky – mnohé predsudky – spôsobujú, že si držíme odstup od druhých a často nám bránia „stať sa im blíždymi“ a poslúžiť im s láskou. Priblížiť sa k blíždemu často znamená byť ochotný vystaviť sa nebezpečenstvu, ako nás to naučili mnohí lekári a sestry v posledných mesiacoch. Toto „byť nablízku“, aby sme slúžili,

presahuje hranice povinnosti; dôležitý príklad nám zanechal Ježiš, keď umýval nohy svojim učeníkom: vyzliekol sa, pokľakol a zašpinil si ruky (porov. *Jn 13, 1 – 15*).

Ak sa chceme *zmieriť*, musíme *počúvať*. Učí nás to sám Boh, ktorý poslal svojho Syna na svet, lebo chcel počuť vzdychanie ľudstva ľudskými ušami: „*Ved' Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, [...] aby sa skrze neho svet spasil*“ (*Jn 3, 16 – 17*). Láska, ktorá zmieruje a zachraňuje, začína počúvaním. V dnešnom svete sa síce množia správy, ale stráca sa schopnosť počúvať. Avšak len prostredníctvom pokorného a pozorného počúvania môžeme dospieť ku skutočnému zmiereniu. Počas roku 2020 panovalo na našich uliciach celé týždne ticho. Dramatické a znepokojivé ticho, ktoré nám však ponúklo príležitosť začuť volanie tých najzraniteľnejších, vysídlených osôb a našej vážne chorej planéty. A keď sme ho začuli, dostali sme príležitosť zmieriť sa s blížnymi, s mnohými vylúčenými, s nami samými a s Bohom, ktorý nám nikdy neustane ponúkať milosrdenstvo.

Ak chceme *rásť* je nevyhnutné *deliť sa*. Vzájomné delenie sa bolo jednou zo základných črt prvého kresťanského spoločenstva: „*Množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu dušu. A nik z nich nehovoril, že niečo z toho, čo mal, je jeho, ale všetko mali spoločné*“ (*Sk 4, 32*). Boh nechcel, aby zdroje našej planéty slúžili len niektorým. Nie, toto Pán nechcel! Musíme sa naučiť deliť, aby sme rástli spoločne, bez toho, aby bol niekto vylúčený. Pandémia nám pripomenula, že sme všetci na jednej lodi. Keď sme zrazu mali spoločné starosti a strachy, znova sa ukázalo, že nikto sa nemôže zachrániť sám. Ak chceme rásť musíme rásť spoločne, deliac sa o to, čo máme, ako ten chlapec, ktorý ponúkol Ježišovi päť jačmenných chlebov a dve ryby... A stačilo to pre päťtisíc ľudí (porov. *Jn 6, 1 – 15*)!

Treba ich *zapojiť*, aby bolo možné ich *podporiť*. Tak to Ježiš urobil so Samaritánkou (porov. *Jn 4, 1 – 30*). Pán sa približuje, počúva ju, hovorí k jej srdcu, aby ju potom priviedol k pravde a premenil na hlásateľku dobrej zvesti: „*Pod'te sa pozrieť na človeka, ktorý mi povedal všetko, čo som porobila!*“ (v. 29). Niekedy nám nadšenie slúžiť druhým bráni v tom, aby sme videli ich bohatstvá. Ak chceme skutočne podporiť rozvoj tých, ktorým ponúkame pomoc, musíme ich zapojiť a spraviť z nich protagonistov vlastnej emancipácie. Pandémia nám pripomenula, aká nevyhnutná je spoluzodpovednosť a že len so spoločným príspevom všetkých – aj tých, z často podceňovaných kategórií – je možné čeliť kríze. Musíme „*nájsť odvahu otvoriť priestory, kde sa všetci môžu cítiť pozvaní a umožniť nové formy pohostinstva, bratstva a solidarity*“ (*Meditácia na Námestí sv. Petra, 27. marca 2020*).

Je nevyhnutné *spolupracovať*, aby sme *budovali*. Apoštol Pavol odporúča komunitě v Korinte toto: „*Prosím vás, bratia, pre meno nášho Pána Ježiša Krista, všetci hovorte to isté, aby neboli medzi vami roztržky, ale aby ste boli dokonalí v rovnakom zmyslení a v rovnakom úsudku*“ (1 Kor 1, 10). Budovať Božie kráľovstvo je spoločnou povinnosťou všetkých kresťanov, a preto je nevyhnutné, aby sme sa naučili spolupracovať a neprepadli pokušeniu žiarlivosti, nesvárov a rozdelenia. V aktuálnej situácii by sme si mali pripomínať, že „nie je čas na egoizmus, pretože výzva, ktorej čelíme, nás spája a nerobí rozdiely medzi ľuďmi“ (*Posolstvo Urbi et orbi*, 12. apríla 2020). Na zachovanie nášho spoločného domu a nato, aby čoraz viac zodpovedal pôvodnému Božiemu plánu, sa musíme usilovať zaistiť medzinárodnú spoluprácu, globálnu solidaritu i miestne snahy, pričom nikto nesmie ostať mimo.

Chcel by som zakončiť modlitbou, inšpirovanou príkladom sv. Jozefa, zvlášť vo chvíli, keď bol prinútený ujsť do Egypta, aby zachránil Dieťa.

Otče, Ty si zveril sv. Jozefovi to, čo Ti bolo najvzácnejšie: Dieťa Ježiša a jeho matku, aby ich chránil od nebezpečenstiev a hrozieb ničomníkov.

Daj, aby sme aj my pocítili jeho ochranu a pomoc. On, ktorý zažil utrpenie toho, kto je na úteku v dôsledku nenávisťi mocných, nech poteší a ochráni všetkých tých bratov a sestry, ktorí, vyhnaní vojnou, chudobou a núdzou, zanechali svoje domovy a svoju krajinu, aby sa ako utečenci vydali na cestu za bezpečnejšími miestami.

Pomôž im, na jeho príhovor, aby mali silu ísť ďalej, aby sa im dostalo útechy v ich žiali, odvahy v skúške.

Daruj tým, čo ich prijímú, láskavosť tohto spravodlivého a múdreho otca, ktorý miloval Ježiša ako svojho skutočného syna a bol Márii oporou na ceste.

Nech sa ten, ktorý si zarábal na živobytie svojimi rukami, postará o tých, ktorým život všetko vzal a navráti im dôstojnosť s novou prácou a spokojnosť v novom domove.

O to ťa prosíme, skrze Krista, tvojho Syna, ktorého sv. Jozef zachránil útekom do Egypta, a na príhovor Panny Márie, ktorú miloval ako verný manžel, podľa tvojej vôle. Amen.

Rím pri sv. Jánovi v Lateráne 13. mája 2020, na spomienku Blahoslavenej Panny Márie Fatimskej